Ч. 25. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem Львів, 24. червня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом Рік I

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.: „ПРАВДА“ Львів, вулиця Льва Сапіги ч. 26, I. пов.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ: Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот. Місячно 1 зол.

ЗА КОРДОНОМ: Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Зі Сойму і Сенату

Ухвалення буджету.

Дня 15. с. м. в третьому голосуванню сойм ухвалив приняти предложений урядом буджет, з незначними поправками і черкненнями. За буджетом упало 219 голосів — проти 53. В голосуванню не брало участи 172 послів (на всіх 444 послів). За буджетом голосували: безпартійний бльок, пястівці, хадеки, визволенці і хлопське сторонництво. Від голосування усунулися: Клюб народовий, крайна правиця і ППс (польська лівиця). Проти буджету голосували: українці, білоруси і жиди (ґрупа Ґрінбавма). Комісія сенатська приняла дня 18. с. м. буджет на рік 1928/9 так, як сойм його ухвалив.

Проти урядових безправств.

На засіданню повного сойму дня 5. червня ц. р. обговорювано буджет міністерства внутрішних справ, причім розвинулася дискусія, що перемінилась в загальний наступ на поліційні практики польського уряду. Пос. Баґінський (Визволенє) доказував, що цілий адміністраційний апарат є здеморалізований. Найгіршим ворогом сільського населення є поліційні протоколи. В одній громаді списано одного дня аж 48 поліційних протоколів у ріжних справах. Підчас виборів спокійне сільське населення мусіло успокоювати поліцію, що робила авантури. Говорячи про виборчі безправства, промовець заявив, що треба би заложити великий музей виборчої нікчемности.

Промовляв також пос. д-р Баран, викazуючи зловживання адміністраційної влади на укр. землях. Пос. Сервеtник (Укр. Клюб) виказав урядові безправства, які діються на Волині. То, що діялося підчас виборів на тій нещасній землі, трудно описати і треба дивуватися, що 1-ка не дістала на Волині всіх посольських мандатів. Уряд прямує до того, щоби Волинь відокремити від решти українських земель у польській державі, але українське населення на це не позволить. Волинь, ця прастара українська земля, разом з іншими українськими землями прямує до вільної будуччини.

Для знищення хліборобства.

В дальшій дискусії пос. Тершаковець мотивував (доказував) наглий внесок Укр. Клюбу в справі помочи для хліборобства, знищеного повінню і воздушними впливами. Промовець предложив резолюції, що закликають уряд до кредитової допомоги населенню, що потерпіло від стихійних нещасть. Далі, щоб уряд відложив стягання податків і доміг сплатити довги, затягнені на купно збіжа та щоби ці кредити були оплачувані щойно в осени 1929 р. Поділ кредитів має бути повірений місцевим кооперативним організаціям. Зокрема належиться допомога дрібно-земельному населенню, що голодує в околицях навіщених нещастям.

Хиби польського судівництва.

На засіданню буджетової комісії в сенаті промовляв сен. Децикевич, виказуючи недостаточність судейських сил у судах і сумні наслідки, які терпить населення через те, що суди зволікають з виміром справедливости. Терплять на тім особливо політичні вязні, що пересиджують часто невинно довгий час у вязниці, не могучи дочекатись полагодження своєї справи. Найбільші хиби відчуваються в найвищім суді. Промовець звернув також увагу на нехтування української мови в судівництві.

Бенеш про большевиків

На останньому засіданні чехословацької комісії закорд. справ виголосив мін. закорд. справ Бенеш промову, де заявив, що політика Чехословаччини в Европі спирається на збереженню дотеперішнього стану. У відношенню до Рад. Союзу, заявив Бенеш, що так довго, доки більшість населення краю не заявиться за навязанням переговорів з большевиками, не може бути й мови про визнання Чехословаччиною Рад. Союзу.

Заворушення безробітних

В Москві відбулася величезна манифестація, в якій взяло участь около 100 тисяч безробітних. Прийшло до сутичок із військом. Згинуло в них 18 робітників, 5 поліцаїв і 7 жовнірів. Тяжко ранено 87 робітників, 17 поліцаїв і 15 жовнірів. Совітські власти видали приказ, щоби всі безробітні вернули до своїх хат, під загрозою, що інакше будуть замкнені в концентраційних таборах.

Терор у Ромунії

Ромунський уряд Братіяну заміряє подати до парляменту законопроєкт про загострення теперішних правил про виїмковий стан. Законопроєкт передбачує чимале збільшення кар за агітацію проти урядової системи. Уряд збирається заборонити дозволену вже нараду провідних діячів селянської партії. Передбачується запровадити низку адміністративних заходів для боротьби з агітацією селянської партії. У відповідь наці погрози селянська партія опублікувала повідомлення про резолюції, що їх 6-го травня ухвалив партійний конгрес в Альба-Юлії. Партія вирішила перешкодити парляментові ухвалити закон про готовану урядом закордонну позичку, а також відмовити урядові кредитів, сподіваючись в такий спосіб примусити Братіяну або подати до димісії, або розпустити палату. Коли ці наміри не повелисяб, партія вирішила бойкотувати палату й сенат і домагатися поваления уряду всіма легальними й нелегальними способами. Отже, внутрішня кріза розвивається.

Страшний випадок

На залізничім шляху коло Домброви гірничої стався страшний випадок. Працювало там сімох робітників. Зі сторони Бендзіна надіхав товаровий поїзд. Робітники вступилися перед ним на другий бік шляху. Та в тій хвилі надіхав з противного боку другий поїзд. Робітники не помітили його і всі попали під його колеса. Всіх сімох розторощили колеса поїзду на безобразну масу. На місце випадку приїхала слідча комісія.

Воздушна катастрофа

У Франції відбувалися великі воздушні вправи літаків. Брало в них участь 21 военних літаків. Всі вони летячи серед ночі стрінулися зі сильною бурею. Ледви чотиром літакам удалося без випадку спустити на землю. Кілька літаків розбилося, при чому кількох летунів віднесло рани. Пару літаків понесла зі собою буря так, що покищо нема про них ніякої вістки.

Життя і діяльність Митроп. Іпатія Потія

Забезпечителя правного істновання Унії (* 1451 † 13 липня 1613).

I.

Унія нашої Церкви з Апостольською Столицею була під гнетом Польщі безправна мимо всіх обіцянок. Правне істнованнє унії треба було доперва виробити. Того діла доконав жертвою життя свого наш митрополит Іпатій Потій серед дуже тяжких обставин особистих і загальних.

II.

Хто був Іпатій Потій? Був се потомок старої нашої аристократії, член сенату, великий бесідник і знавець права, чоловік святого життя й самовідречення. Він немов щоб надоложити велику втрату, яку поносила наша Церква і нарід через утечу нашої аристократії до польського костела, посвятив життє своє і амбіцію свою для вироблення нашій Церкві правного істновання під гнетом Польщі.

Щоби стати нашим Епископом, мусів зречися високого достоїнства і свідомо піти на біду і поневірку та на старости літ боротись з нуждою. Нападаний своїми і чужими, вічно обжаловуваний і клеветаний, окалічений напасниками, в останних роках свого життя мусів перенестися на село, бо в місті не мав з чого жити, — так обдерли вороги добра його митрополії.

Одначе „щоб і жебрати прийшлося, — буду передовсім служити Церкві", писав той чоловік панського роду і високого знання, сильної волі й великої, дійсно лицарської відваги. Се був правдивий лицар на владичім престолі нашої Церкви.

III.

Зараз по берестейськім соборі, ще як Епископ у Володимирі Волинськім, взявся бл. п. Іпатій до переведення унії в життє. А було се тяжке завданне. Бо не тільки що унія була безправна під Польщею, не тільки мусіла боротися з могутним князем Острожським і братствами, підюджуваними греками, але навіть власне духовенство ставило їй опір під напором розагітованих братств.

Вороги нашої Церкви знали, яку силу представляє така особистість. Тому коли по смерти митрополита Рагози в серпни 1599 р. митрополитом став Іпатій Потій, внесли протест на сойм в 1600 р., а саме неуніяти разом з протестантами ріжних сект. Хоч не належали до нашої Церкви, а протестували проти її митрополита й домагалися усунення його, — зовсім як теперішні руїнники, котрі мимо свого безвірства мішаються до справ нашої св. Церкви.

Митрополит Потій явився на соймі і виголосив там в обороні нашої Церкви і своєї промову такої сили і правдивости, що удалося йому позискати ухвалу сойму, великої правної ваги.

„Хто без справедливої причини відбирає кому уряд? говорив на соймі Владика. За причину подають нам „відступленнє" від царгородського патріярха. Та патріярхи не вчили нас ні науки, ні порядку. Їздили до нас як вовки, що замість мира, привозили незгоду і розвал. Простим людям у братствах дали ніде не чувану, в дійсности епископську владу і довели до колотнечі та розливу крови. Ми не почали нічого нового. Мій попередник, митрополит Ізидор, 150 літ тому приняв унію на фльорентійськім соборі і приняв римського Епископа пастирем цілої Церкви. Тепер царгородський патріярх на престол свій вступає по волі невірного султана. Чиж обовязані ми держатися такого патріярха, котрий сам в неволі і спасення дати не може?

По тій промові Владики сойм ухвалив, що Епископи, котрі приняли унію, не зломали краєвих законів і тому можуть оставати на своїх урядах.

IV.

Подібно вратував митрополит Іпатій унію на соймі 1609 р. Скарги ворогів не уставали. Надармо митрополит домагався суду. Йому відмовили, що нема на те часу. Тоді Владика видав відозву, в котрій пише:

„Ми просили Папу, просили Річпосполиту, щоб колинебудь переслухали наших противників, а довідалисяб, чи мають яку причину до ворогування на нас. Було так, що нас і по два рази за тесаме оскаржували на соймі. Одначе, коли ми й добровільно без суду хотіли оправдатися перед ними, не допустили нас до сего, чого навіть найбільшому злочинникови не заборонено... Понижають нас, видають засуди без позву, без права, без належного судді. А ми не просимо о ніяку пільгу, ми готові понести всяку кару, лиш наперед вислухайте нас, а потому судіть... Бо якже можна такі важні наші справи байдужно відкидати без вислухання, без суду і без права, лише на чистий голос противників? Якже наперед можна виконувати засуд, ніж судити? Деж Ви знайшли таке право? В котрім статуті?..."

Ся відозва дійсно страшна своїм змістом. З неї видно, які утиски і безправства терпіла наша унія під Польщею.

V.

Митрополит Потій при всіх своїх трудах і клопотах найшов ще час на пе-

---

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 12

Гетьман Богданко

Історичне оповідання.

— Бийте дальше! — сказав. Били, а він числив. За десятим ударом нагая сказав:

— Досить!

Вартові відійшли, а Пшерембський сказав до старої Туркині:

— Дай їй одяг невільниці й візьми її до роботи.

Стара вивела побиту княгиню, а Пшерембський пішов у свої кімнати. Там довго ходив лютий, прелютий.

— Я мушу її опір зломити! — говорив до себе — мушу!

Потім велів осідлати собі коня й виїхав на місто.

Стара призначила княгиню до послуг у кухні: носити воду й дрова та молоти на жорнах. Слухняно сповняла княгиня всі приказн. А як казали вже йти на нічліг, упала мов нежива на постіль у куті, що його призначили їй. Заснула твердим сном.

Потурнак Пшерембський, чи то пак уже Мустафа баша вибіг із гарему як не той. Велів осідлати собі коня та поїхав у місто до свойого приятеля багатого купця Ібрагіма, теж потурнака, Сербина родом. Цей як побачив Пшерембського, аж скрикнув:

— Що з тобою, башо?! Виглядаєш, мов пятьдесять київ на пяти дістав!

— Пятьдесять київ на пяти? Ні, приятелю, я щось більш зазнав. Та ходім у твою тайну кімнатку, там я тобі оповім усе.

„Тайна кімнатка" Ібрагімова, це була кімнатка, що до неї нікому з домашніх не вільно було входити. Там держав він у сховках, під ключем дорогі вина й там принимав тільки своїх найблизчих приятелів.

— Добре, ходім — сказав купець Ібрагім.

Увійшли в невеличку кімнатку, де крім вигідних мягких диванів, нарґіль і чималої шафи не було більш ніякої обстанови.

Ібрагім засунув двері на засувку, отворив шафу, вийняв із неї чималу пукату бутлю з червоним грецьким вином, узяв дві срібні чарі й показуючи на дивани:

— Сідаймо! — сказав.

Посідали на диванах напроти себе, як Турки, підібгавши ноги під себе. Потім оба взяли в руки цибухи одної нарґілі й Ібрагім каже:

— Говори, що з тобою?

— Налий перше вина! — каже Пшерембський.

— Хай буде по твойому! Вино, цей заборонений Магометом напиток, додає язикам звиности, оживлює мізки — сказав на це Ібрагім і наповнив срібні чаші по вінця перлистим червоним вином. — На твоє здоровля, башо! — каже піднявши чару.

Випили.

— А тепер оповідай, башо, що з тобою?

— Що зі мною? — почав Пшерембський. — Я й сам не знаю, що в мойому нутрі, в моїй душі діється! Ти знаєш, бо я оповідав уже тобі, чому я покинув рідну країну й став мослемом та перейшов під високу руку падишаха...

— Знаю, знаю — перебив йому Ібрагім — гарне личко молодички повело тебе туди. Ти могутнім бажав стати й силою узяти милу — ну тай скоро осягнув усе, ти щасливий в Аллага!

— І я думав, що щасливий, та воно не так, мій Ібрагіме!

— Чому? Гризе тебе совість, що ти батьківську віру покинув? Ось я також! Правда, часом обзивається совість, та я придавлюю її отсим вином тай тютюном...

— Ні, не те, приятелю! Совість і в мене часом обзивається, та я дужчий від неї!

— Ну, то щож? Хіба твоя моло-

регляданнє архівів і збираннє доказів потрібних до оборони нашої Церкви. Вислід своєї мозольної праці оповістив в окремій книжці.

Але чим більше і тяжше працював сей Владика, тим гірше проти нього підбурювали і клеветали. Головно анонімно (безіменно) пускали клевети. Митрополит так про се пише:

„Якби розходилося о мою приватну честь і мій стан шляхотський, — мовчавби я на заочні клевети злих людей, бо такі люде не інакше як собаки, що побрехавши, за плотом ховаються. Знає Бог і люде знають моє походженнє і діла мої і стан мій шляхотський, бо від молодих літ сповняв я високі уряди і доступив сенаторської гідности. Видить Бог, що не говорю сего для хвальби, лише для того, що колиб я був таким, за якого мене представляють злі люде, то ніколи не доступивби я був таких достоїнств. Як муж державний і Пастир Церкви Христової руської і переднїший чоловік в державі маю обовязок совісти, явно рад не рад на сю кампанію відповісти для відома людей християнських. Довідався я, що в братській церкві у Львові якийсь піп, чи сам, чи намовлений кимсь смів сказати, мовби я мав бути еретиком, а пізніше християнином, опісля і жидом і мав відречися імени Христа. А другі кажуть, мовби я дав себе обрізати і мовби мене навернув аж патріярх Єремія... Дивіться, мої милі християне, чиж то не явна клевета? Їх власними листами можу доказати, як мене проти волі моєї на Єпископський престол тягнули, за найліпшого християнина уважали, під небеса підносили! А тепер коли йдучи слідами моїх попередників зложив заяву вірности Намісникови Христа, — аж тепер скидають мене до пекла"...

Далі щиро описує Владика, що він „старої руської віри", в котрій уроджений з діда, прадіда і батька, хоч у молодости своїй вчився в евангелицькій школі, що уважає гріхом.

Сей отвертий лист Владики цікавий як доказ, що вже тоді клеветники подібно виступали проти наших Владик, як тепер, закидаючи їм несотворені річи.

„У Потія — писали вони — всьо зі срібла і золота, тарілки, таци, полумиски, а піп, його брат во Христі, хліба не має! Потій має килими і макати, а вівтарі неокрашені і стіни в церкві нагі. Тому треба як найскорше зірвати з унією!"...

Так писали демагоги і звідники народа в часі, коли той Владика не мав з чого жити і терпів тяжку біду, цькований і тровлений та вічно безпокоєний процесами.

VI.

Хто пускав таку демагогію в народ проти того великого працьовника? Робили се не так вороги чужі, як свої і то злі священики для особистої наживи. Доказаним фактом є, що на чолі тайного заговору на того великого Митрополита, заговору, зорганізованого весною 1608 р. стояли його власні облудні священики, котрих він сам установив і котрим довіряв... Не дивота, що Митрополит, хоч був чоловіком високого роду і доброго виховання, випадав часом з рівноваги і в ображенню писав про таких „священиків": „Се великі лотри, неспокійна зволоч, лихий нарід, зрадливці, бандити, орда і галайстра"... (Гл. листи Митрополита до Льва Сапіги). А до Канцлера писав, „щоб дав негідним попам такої „латини", щоб їм пішла аж у пяти"... знов пише до Сапіги про них: „Тілько в них упертости, що справедливо можна їх назвати не попами, а простими хлопами... Вони є як заразлива недуга між Божою чередою... Аж страшно оповідати, яка бута розпанувалася між ними! Коли їх за проступки хочуть карати патріярхи, то відповідають: „Не маєте права, то не ваша дієцезія!" А коли їх хочуть судити їх власні Єпископи, тоді заслоняються патріярхами...!" — „А помочи ні звідки", пише Владика, „бо вже й римо-католики взялися помагати неуніятам"... „Таке то католицтво!" пише до Сапіги. „Не можу дальше писати... Боже, пімсти кривди, бо я нічого не вдію, хіба що слезами нераз умиюся. Вкінци нема иньшої ради, як повідомити про се Найвисшого Пастиря, Папу". (Гл. Архів дому Сапігів, том. 1., ст. 342).

Таке мучене життє мав той Владика нашої Церкви, що він — лицар правдивий гіркими слезами заливався.

І чиж дивота, що потому кара Божа таки досягла тих, що так цькували свою власну Владу? У плуги їх запрягли і ними орали, а багато з них в тяжкій поневірці покінчило життє.

VII.

Мимо такого тяжкого життя Владика наш Потій оставив по собі велику працю: самих проповідей стокількадесять зошитів, котрі писав власною рукою, поки і в тій не відтяли йому пальців...

До сего поганого нападу на Митрополита намовили обіцянками великих надгород Івана Тупеку і той нанятий розбійник напав на 68-літнього старця в білий день на вулици й бувби його зарубав на смерть шаблею, якби митрополит не заслонився рукою і палицею. Відтяв лиш пальці руки Владики і покалічив його. Старець окрівавлений упав на зем-

---

дичка не піддається тобі, а ти по вуха залюблений.

— Так, не піддається! Та це ще не те, що так прибило мене...

— І це не те! А щож? Кажи вкінці! — перервав Ібрагім і випустив клуби диму з рота...

— А те, що я їй сьогодні ще більш зненависнів! Розлючений велів я їй бити нагайками.

— Ха, ха, ха! Дивний спосіб примусити до любови!

— Не до любови примусити хотів я її биттям, а покарати за зневагу! Я грозив їй, що продам її, а вона з радістю пройняла цю погрозу та ще й плюнула мені в лице...

— Плюнула тобі в лице й бачив це хто?

— Ні, ніхто не бачив.

— Ну, то начхай на це!

— Я так і зробивби, та вже за пізно! Не завернеш! В першому гніві я не знав, що роблю й велів службі дати їй трицять нагаїв...

— Ага, й це так прибило тебе!

— А вжеж! Тепер я вже не можу мати надії, що приверну її серце до мене. Ніякої надії!...

Ібрагім наповнив наново чари вином і каже:

— Хто знає, башо! Жінки дивні сотворіння! Хто знає, чи нагаї не привернуть її до тебе! Вона бачила, що ти мягкий до неї тай опиралася тобі, а тепер...

— Ні, Ібрагіме! Не знаєш ти її! Вона горда, з княжого роду й не стерпить зневаги. І це мені тепер не дає спокою! Я повинен би позбутися її, продати! Та не можу! Для неї я змінив віру, для неї зрадив рідну країну, без неї не можу жити! Тимбільше тепер, коли вже маю її в своїх руках.

— Я розумію тебе, башо, та не трать надії! Я все таки думаю, що по цій науці, що ти її дав, вона отямиться й піддасться тобі, а там і полюбить...

— Ой ні, Ібрагіме, ні! Вже я її не приверну до себе. Пропало!

— Ще не пропало! Кажу тобі, що жінки дивні сотворіння! В неодної, що не зробить ні добре слово, ні діло добре, зроблять нагаї, чи киї...

— Може ваші Сербинки такі, але не наші, не вона...

— Жінка скрізь одна й ця сама! А ти тепер підійди до неї ласкаво, скажи, що ти це зробив із великої любови до неї, що тебе це гірше боліло, як її...

— І вона буде тішитися моїми душевними муками.

— Може, та всеж таки призадумається над цим і пізнає, що вона для тебе всім, а з другого боку, що про поворот до першого чоловіка нема що й думати її...

— Це саме, на мою думку, найбільш додає їй завзяття! Вона все вірить, що він прийде з військом і визволить її.

— Ну, то вбий у ній цю віру...

— Ба, а як?

— Просто скажи їй, що її чоловік згинув, або ще краще, оженився з другою...

— Вона не йме віри мені.

— То підішли когось із її земляків, щоб сказав їй це.

— Знаєш, Ібрагіме, твоя рада добра! Я спробую...

Пізно в ніч пили ще оба тай курили, а там і позасипляли так на диванах...

Княгиня Оленка спала твердо як ніколи й булаби спала ще довго, та нараз почула крик старої Туркині:

— Гей, уставай! Годі вилегуватися! Скінчилися твої добрі часи! Не хотіла ти бути панею в баші, будеш невільницею. Вставай! — кричала й копала її.

Княгиня Оленка зірвалася й стала протирати очі...

— Вставай, вставай до роботи!

Княгиня підвелася.

— До жорен підеш, ячмінь молоти на хліб для невільників...

Слухняно подалася вона в підсіння, де стояли жорна. Там уже було дві старі невільниці. Біля них був дозорець із нагаєм.

— Ось тобі нова невільниця до жо-

лю, а Велямин Рутський (пізніший наш Митрополит) заслонив Його від дальших ударів своїм тілом. Коли скаліченого Владику занесли до сусідного дому, Рутський заніс відтяті пальці його на вівтар в церкві св. Тройці.

Сталося се у Вильні, 12. серпня 1609 р. Хто чесніший, покинув тоді руїнників.

Останні чотири роки свого життя провів Митрополит уже в цілковитім спокою, бо перестали нападати на нього. Коли вже чув, що наближається смерть, випросив собі у Апостольської Столиці помічника в особі В. Рутського, з правом наслідства.

Трудолюбиве і побожне життє своє закінчив Владика у 72. р. на руках своїх дітей (яких мав заки вступив на престол Епископський). Оплакували його всі члени нашої Церкви. Якаж сильна булаб та Церква наша, якби наш нарід не давався уживати демаґоґам до бунту проти своїх Владик!

З церковних справ

Празник Пресв. Евхаристії

В неділю 17. червня с. р. весь український Львів святкував величаво Празник Пресв. Евхаристії. По торжественній св. Літургії, яка правилася в храмі Преображення Господнього, всі львівські процесії під проводом численного духовенства та при участи непроглядних мас народа вирущили величавим походом на Ринок. В Ринку при чотирьох гарно прибраних престолах відчитано св. Євангеліє й відспівано благальну пісню Порядок держали наші пластуни та студенти високих шкіл. В поході брали участь представники всіх львівських установ. Співали зорганізовані львівські хори.

Евхаристійний Конгрес

У Львові в днях 15, 16 і 17. червня відбувся Евхаристійний Конгрес цілої львівської латинської дієцезії. В Конгресі взяв участь латинський Кардинал Гльонд.

Неправдиві вісти про згоду мехіканської влади з католицькою Церквою

Відомости американських щоденників, котрі повторила віденська „Н. Фр. Пресе", про згоду між католицькою Церквою й мехіканською владою, як доносять із Риму, неправдиві. Ці чутки повстали в звязи з побутом у Римі архіепископа Мехіка. Правда, що мехіканське правительство подало деякі пропозиції, та сумнівне, щоб Апостольська столиця взяла їх під увагу. Домагання мехіканського духовенства обнимають отсі чотири точки: 1) зворот загарбаного церковного майна, 2) зворот шкіл і свобода навчання, 3) рівноправність духовенства з іншими громадянами, 4) дозвіл на виїзд духовників чужинців до деяких провінцій.

Катол. катедра в Білгороді

Католики в Югославії думають вибудувати в Білгороді свою катедру. До комітету будови належить цілий ряд визначних осіб Посадник міста, хоч не католик, теж обіцяв свою помч. Лиш одна частина білогородської преси ставить я ворожо до замреної будови, бо на їх думку вежа катедри побудована в готицькому стилю моглаб опанувати загальний образ Білгороду та надати столиці небажаний вигляд.

З Вічного Міста

Де розпято св. Петра?

Що до сего, то поміж істориками нема згоди. Одні твердять, що розпяття св. Петра доконано у підніжжа Ватикану, инші знов кажуть, що се діялося на Янікулюм, найвисшім горбку Риму. Хоча деякі новійші письменники здаються перехиляти до першого твердження, то всеж таки і друге не є позбавлене підстави, бо за ним промовляє кількавікове подання, а передусім Церква, здвигнена на вер ику Янікулюм, під іменем Церкви св. Петра in Montorio.

Як уже на иншім місци згадано, св. Петро враз з св. Павлом був вкинений до льохів мамертинських. По девяти місяцях страшної тюрми виведено їх на денне світло, але не на свободу, бо мамертинський вязень ніколи вже свободою не тішився—але на мученичу смерть дня 29. червня 67 р. Наперед немилосерно їх бичовано, а відтак вивели їх на аппійську дорогу. Тут попращав св. Петро св. Павла, котрого стято за мурами Риму. А св. Петра вивели за Тибр, на згіря Янікулюм, зване також Monte Aureo (золота гора) ізза великої кількости золотого піску. Там вбили з землю хрест, на якім мав зависнути перший епископ Риму. Але покірний слуга й Господній апостол не хотів так як Христос вмирати: випросив собі у катів, що його прибили головою на долину. Рим лежав перед його очима: з одної сторони мармуровий Рим, який здвигнув Август, а з другої Рим, осідок Нерона. Всюди сіяли богацтва, краса, штука, але нігде не бачив знаку, який нагадував би йому Спасителя, нігде не бачив знаку хреста. Мимо сего лице ясніло предивним блеском, бо може Господь йому обявив, що сей Рим мав колись в будучности роїтися від великої скількости хрестів на Божих домах, як се тепер бачить кождий, хто з подвіря сеї святині на узгірю Янікулюм, глядить на вічний город.

На місци розпяття св. Петра мав Константин Вел. построїти Церкву, яка спершу звалася S. Maria in Castro aureo. В середних віках назву Castro = або Monte aureo переіначено на Montorio і ся назва удержалася по нинішний день. При кінци XV. столїття еспанська королівська пара, Фердинанд і Ізабелля, здвигнули тут величаву цевкву і монастир для о. о. Францішканів. А як в подвірю сего монастиря відкрито пізнійше місце, де мав стояти хрест Апостола, ті самі ктиторі поручили будівничому Браманте взнести там також гарну церкву. На початку XVII. столітта Янікулюм стало зарисовуватись та грозити обсуненням. Аби запобічи катастрофі, еспанський король Филип III. поручив сей горбок сильно підмурувати, а при тім поставив кругом церкви гарну простору тарасу, високу на шістьдесять метрів, яку обвів балюстрадою (поручям). Є се найвисша точка Риму, звідки чудовий вид на весь вічний город. Тому сотки Римлян і чужинців спішать залюбки щодня на се святе місце, якого красу ще більше підносить простий, але повен смаку й симетрії фронт церкви, здвигнений з травертину. Вежа і трибуна сильно ушкоджена в часі об-

---

рен. На приказ баші маєш із нью, як найгостріше поводитися — сказала до дозорця.

— Буде по його волі! — сказав дозорець. А як стара відійшла сказав до нової невільниці:

— Що це за диво! Ще ніколи не мав я тут такої молодої тай гарної невільниці. Мабуть ти дуже провинилася, що тебе аж така кара стрінула.

Княгиня Оленка не відповіла йому нічо.

— Ах, ти не розумієш мене! Ти певно славянка й повторив ще раз ломаною славянською мовою:

— Ти певно дуже провинилася, коли аж так тебе покарали.

Та княгиня замість відповіди на питання, сказала по турецьки:

— Пристав мене до роботи, це твоя справа!

— А так?! — сказав дозорець. Добре, добре! Ти горда, бачу! Ось ставай біля цих жорен тай мели. На, цей дрючок!...

Жорна були ще старосвітські. Камінь обертался так, що в ямку на краю каміня вкладалося дрючок і так вправлялось в рух жорна.

Стала обертати жорна. Важко йшло їй! Хоч сон і покріпив її трохи, та боліло ще тіло від вчерашних побоїв і чула в тілі знесилля тай непривична була до такої роботи. Але вона з затисненими зубами взялася до роботи. Та думи не давали їй спокою: — Що мені діяти, що робити зі собою? Втікати? Про втечу нема що й думати! Ніяк неможливо! Хіба смерть собі заподіяти! Душу запропастити! Боже, прости мені, що я подумала таке! Прости Всевишній, що я аж так зневірилася. Ні, я вірю, Господи, що ти не опустиш мене! Я все перетерплю! Я певна, що він, мій Богданко не забув мене! Він, сокіл мій ясний певно прилине з лицарством і визволить мене з рук нелюба, потурнака. Я не трачу віри...

І завзято обертала жорна. Аж дозорець, що приглядався їй роботі, чудувався в дусі:

— Де то в такій ніжній жінці тільки сили береться. Аж тут знов прийшла стара.

— На приказ баші беру її назад! — сказала до дозорця.

— Я знав, що вона тут довго не буде! Вона за гарна до жорен.

Стара нічо не відповіла йому, тільки забрала княгиню й повела назад у гарем:

— За добрий баша для тебе, джаврко! Знов велів тебе переодягти в гарний одяг та відвести до твоєї кімнати в гаремі. А ти, невдячна, все ще опираєшся йому.

І переодягла її тай відвела її в давню кімнату. Там уже ждали на неї обі невільниці Катерина й Оксана. Далі буде.

логи 1859 р., щойно тепер діждалася відновлення.

Біля церкви стоїть монастир, який замінено на академію штук красних. Згадана академія містить на своїм подвірю цінний архитвір будівельної штуки, повен простоти і краси. Є ним церковця „tempietto“, яку збудував славний Браманте на місці, де закінчив життя перший Христовий намісник. Відновлювано вже її кілька разів 1605, 1628 і 1804 р. Церковця, збудована з травертину, є двоповерхова, округла, завершена гарною копулою. Кругом долішнього поверха стоїть шіснайцять дорійських ґранітових колюмн. В середині находяться чотири каплички. По середині видніє престол, на якім стоїть мармурова статуя Апостола Мученика.

о. С. Ковалів.

Як більшовики пускають блахмана чужинцям

(—) Більшовики дуже бажають, щоби про їх господарку на Радянщині в західній Европі тільки добре думали. Із двох причин залежить їм на цьому: 1) хочуть дістати в европейських банках гроші, 2) заохотити західньо-европейських робітників, щоб у себе дома зробили такий більшовицький переворот. Щоб показати людям із західної Европи, а передусім робітникам, до чого то вони вже дійшли своїм більшовицьким ладом та більшовицькою господаркою, запрошують до себе робітників західної Европи, щоб приїздили цілими гуртами. Дають їм безплатні візи на пашпортах, даровий переїзд залізницями СРСР. та інші пільги та облекшення.

Каже радянська влада, що тільки особисті оглядини викажуть робітникам західної Европи, які безосновні та брехливі напади капіталістичних часописів, що говорять про невдоволення населення та про нужду на Радянщині.

І воно справді так: тільки те, що на власні очі бачимо, може нас пересвідчити. Та послухаймо, як більшовики це роблять...

Щоб наші читачі не думали, що ми подаємо якісь видумки, переповімо це, що описує очевидець. Недавно видав Бельґієць Осип Дуе книжку п. н. „Москва без заслони“. Цей Дуе був бельґійським консулем у Росії, був повновласником комісаря Союза Народів на Радянщину проф. Нанзена. Уже за більшовиків прожив він на землях колишньої Росії повних девять літ, то мав час і нагоду приглянутися всему.

І ось що він пише:

„Радянське правительство зорґанізувало в Москві, Ленінграді та в інших місцевостях ряд фабрик, шкіл, тюрм, захоронок, шпиталів і санаторій під назвою „зразкових“, так шо кожна вітка суспільного життя дістала кілька таких заведень, утворених на показ. Серед урядників комісаріяту заграничних справ і Д. П. У. (давньої черезвичайки) звербували відділи „провідників-товмачів“. Ці провідники відбули вже відповідне вишколення на курсах у черезвичайці, де вчили їх штуки, як показувати чужинцям радянські примани. Та хоч як стараються большевики пускати чужинцям, що їх спровадять до себе, тумана, то часто таки вилізе шило з мішка. І Дуе описує таку подію:

„Одного дня в осени 1924 р. пішов я з двома товаришами до комісаріяту внутрішніх справ. Ми сиділи в закутку канцелярії шефа центральної адміністрації СРСР Сергієвського та ждали на інформації, що їх саме машиністка в сусідній кімнаті писала на машині. У цій хвилині ввійшов до бюра чужинець у товаристві товмача. Був це немолодий, худий Анґлієць з великими окулярами на носі. Товмач сказав Серґієвському, що Анґлієць просить дозволу оглянути кілька тюрм у Москві. І завелася між товмачем і Серґієвським така розмова:

Серґієвський: „А то цей? Уже сьогодні дістав я телефонічне повідомлення, Скажіть йому, щоб заждав. Але —але чи він говорить по московськи? Чи хоч що трохи розуміє?

Товмач: Ні. Можна з ним бути спокійним. Не розуміє ні словечка.

Мабуть забувши, що ми є, комісар Серґієвський велів покликати свого помічника Зайцева і спитав його, чи він уже повідомив Сокольники (одна з тюрм у Москві) про гостя, щоб могли там приготовитися. Зайцев притакував, а Серґієвський велів йому ще раз спитатися телефоном управу Сокольників, чи там уже все пригoване на прихід Анґлійця. Потім покликав помічника начальника тюрми й приказав йому товаришити Анґлійцеві та додав:

— Не спускати його з ока! Уважати! Пильнувати, щоб не заліз, де не треба...

Коли Анґлієць відійшов, Серґієвський забув, що він не сам і закликав голосно:

— А то раз легковірні ці чужинці!

Іншим разом приїхали відпоручники анґлійських Трейд-Юніонів (Трудових союзів). Більшовики приготовили все аж до подробиць, та всеж таки в виповненні програми заходили цікаві похибки. „Цю делеґацію — пише Дуе — зустрінув я двічі, а саме в Тифлісі та в Ростові над Доном. На малій стацийці, де мали спинитися всего пять хвилин, поїзд простояв більш години. Не знаю як більшовики вияснили відпоручникам це спізнення, та селяни з сусідніх сіл скоро зрозуміли причину цего спізнення. Радянська влада нагло змобілізувала їх із підводами й приказала навозити спішно великі запаси соломи до фабрики, що

А. БЕЙ.

Мученицьке Мехіко

Колиж вони більше образовані, більше вчені то на першому місці буде в них наука, чи мистецтво. А чимало є й таких, може й найбільше, що в них на першому місці родинні справи, а то й особисте самолюбство. Вони й у вірі готові шукати для себе особистих користей і нераз тільки тому заявляють себе католиками. Серед такої суспільности матеріялу на мучеників не багато.

Отсе то справи, що над ними треба призадумуватися поважно. Бо хоч може переслідувань, гонень за віру в нас не буде, то воно ясно, що хто не зуміє вмерти для своєї віри, цей із цеї віри й жити не буде правдиво, тільки недбало, от так ніби: й „Богови свічка й чортови огарок“. Тож треба в нас багато зусиль, щоб наше духовне життя дійсно поглибити. Треба ширити знання нашої святої віри й непохитне переконання про її предметну дійсність, себто переконання, що вона не людська видумка, а дійсне обявлення Боже. Треба виробляти католицькі засади в поважних, по можности замкнених реколекціях. Такі реколекції зробили вже заграницею в високо культурних країнах і роблять дальше так надзвичайно багато доброго. Треба й то конче треба розвивати співжиття з Церквою, сердечне зацікавлення її справами, честь, любов і слухняність для її Голови. Треба частим і добрим приниманням св. Причастя розвивати близькі особисті взаємини з живим, приявним серед нас Христом. Треба вчитися сміло не тільки в церкві, в своїй хаті, але скрізь признаватися до Христа вповні, як до найвищого Законодавця й Царя. Без цих чеснот не булоби в Мехіку, не було й не буде ніде дійсно визначних Божих слуг. Коли ми Українці в цих чеснотах не підемо наперед, то на все лишимося цим пустим деревом із евангелія, що має свій католицизм тільки в листах, у листах форм, почувань, слів, рухів і деяких привичок, але не в овочах діла й жертви.

Та по трете — коли ми повинні наслідувати Мехіко в його повноті віри й у полуменному запалі для Божої справи, то ми не повинні йти за його примiром в іншому, в чому Мехіко сильно завинило. Католики цего геройського народу, хоча так палкі в вірі, хоча вміли й уміють посвячуватися в прилюдному життю, не сміли в дійсности свойого державного й суспільного ладу признавати ділом цего Христа Царя, що для Нього мали в серцях тільки гарячих почувань. Не було досить згоди, не було вміння посвяти для Божої справи політичних уподобань чи прихильностей, не було досить справности, правильности, послідовности в сповнюванні громадянських, передівсім виборчих обовязків.

І так сталося, що над народом у великій більшости католицьким і то глибоко католицьким, запанувала горстка негодяїв без чести й віри, що без милосердя знущається над вірними дітьми Церкви. А в цій хвилині, коли ввесь суспільний орґанізм дістався в руки ворога, вже дуже трудно здобутися на успішний опір.

Як отся незгода, це безладдя в Мехіку нагадує нашу незгоду й безладдя й навіть наслідки. І в нас незгода, сварні, партійна заїлість і розгардіяш не дали нам стати господарями в своїй хаті. І на жаль наше власне нещастя нічого не навчило нас. Цей розгардіяш і дальше розпаношується в нас і то ще в більших розмірах. Бо доси було воно тільки в політичньому житті нашого народу, а тепер стараються вороги нашого народу внести цей розгардіяш і в нашу греко-католицьку Церкву. Вони знають, що наша Церква була з давен давна найсильнішим забором нашого народу й тому тепер усіх сил і способів уживають щоб ослабити вплив Церкви, підкопати її повагу, знищити віру в народі. Так думають собі: „Знищимо

лежала на закруті залізничого шляху, яка однак уже від кількох літ стояла бездільно. Коли вже поназвозили довлісоломи й понапихали в челюсти фабричних печей, хмари диму піднялися з фабричних коминів, так що виглядало, що в фабриці кипить праця, аж тоді поїзд рушив і гості могли любуватися стовпами димів, як доказом розвитку більшовицького промислу. Не знаю, що думали собі Англійці на вид довгих рядів селянських возів шляхом, що вів побіч залізниці, та на власні вуха чув я прокльони селян, що їх кидали на привіт Англійцям. Щойно пізніше довідався я, що причиною сего замішання було, що місцева влада помилилася що до дня приїзду гостей. Вона ждала їх щойно на другий день і ця помилка припізнила приготування й попсувала програму.

Осьтак більшовики обдурюють своїх гостей, щоб тільки вони виїхали з Радянщини з пересвідченням, що там процвітає промисл, що робітникам і селянам живеться так, як в раю. Автор книжки подає більше таких примірів, де більшовики старалися пустити блахмана чужинецьким гостям. Та вже цікаві наведені події ясно показують, що варта більшовицька господарка, коли вони мусять пускатися аж на такі хитрощі.

Інтерпеляції Українського Соймов. Клюбу

На засіданнях в днях 15. і 22. травня ц. р. Український Сoймовий Клюб вніс до президії сойму такі інтерпеляції:

1) В справі безправного завішення старовством в урядуванню начальника громади Борки, пов. Ніско. 2) В справі сторонничого та нескорого полагодження самбірським староством внесків проти уконституовання громадської ради в Сприні, самбірського повіту. 3) В справі незгідного з законом поступовання шкільного інспектора в Бережанах, який відмовляється приняти шкільні декларації з громади Ценів. 4) В справі нескорого й сторонничого полагоджування тернопільським воєводою і золочівським старовством протестів проти виборів громадської ради в Стрижині та в справі поступовання громадського комісара тоїж громади. 5) В справі підступного вимушення підписів на шкільних деклараціях судовим післанцем з Нового Села, Романом Пасербом. 6) В справі шиканування читальні „Просвіти“ в Яцківцях, пов. Зборів, органами поліції. 7) В справі поширення прав державних робітників та робітників працюючих в державних салінах. 8) В справі безправного поступовання шкільного інспектора в Бродах Теофіля Вольського. 9) В справі тероризування членів громадської ради в Дорожеві, самбірського повіту, постерунковими Манком і Калікою з Луки в справі вибору громадської зверхности. 10) В справі розвязання читальні „Просвіти“ в Сільці, пов. Дрогобич. 11) В справі репресій на учителях української народности воєвідським урядом в Станиславові. 12) В справі переношення учителів в области львівського і краківського воєвідства. 13) В справі кредитової помочи і відписання ґрунтового податку мешканцям повітів, потерпівших від морозів та знищених озимин. 14) В справі надужиття відділів граничної сторожі в Ольхівчику, пов. Копичинці. 15) В справі надужиття граничної сторожі в громаді Вербівка, пов. Борщів. 16) В справі надужить граничної сторожі в селі Васильківці, пов. Копичинці. 17) В справі зволікання громадських виборів у Васильківцях, Кабарівці і т. д. пов. Копичинці. 18) В справі надужить з приводу громадських виборів в Панівцях Зелених і Гущтині, пов. Борщів. 19) В справі надужиття і ґвалтів поповнених через управу ґміни в Шершенівцях, пов. Борщів. 20) В справі замкнення 5 кляс української ґімназії в Станиславові. 21) В справі неслушного та незгідного з законами виміру доходового податку скарбовим урядом в Збаражі. 22) В справі незгідного з правом та конституцією відібрання інвалідської ренти Павлові Ґроні і Юлії Гасяк в селі Низьколизи, пов. Бучач. 23) В справі неперепровадження досі виборів громадської зверхности в Низьколизах, пов. Бучач. 24) В справі виборів громадської зверхности в Купновичах Старих, пов. Рудки. 25) В справі громадської господарки та громадських виборів в Розжаловичах, пов. Рудки. 26) В справі нелеґального урядування громадських комісарів в Потеличи і Верхраті, пов. Рава Руська. 27) В справі відбудови для робітниці Агафії Манько з с. Печигори, пов. Сокаль. 28) В справі концесії на гуртову продаж соли для кооп. „Українська Торговля“ в Раві Руській. 29) В справі впровадження в урядування громадської зверхности в Гоголеві, пов. Сокаль. 30) В справі невпровадження в урядування нововибраних рад і їх зверхностей в громадах Пересли, Тудорковичах, Войславичах, Старогороді, Клюпові, Боянцях, Опільську, Маджарках, Угринові, Ястребівці, Конотопах і інш. 31) В справі неправних заряджень старости в Сокалю щодо виборів управи Селянської Спілки в Ястрібцях. 32) В справі безправного розвязання пожарно-ґімнастичного Т-ва „Сокіл“ в Стоянові. 33) В справі виборів і ненормальних відносин в Сидорові, пов. Копичинці. Крім того зголошено нагле внесення в справі замкнення 5 кляс української ґімназії в Станиславові.

В червні внесли наші посли цілий ряд дальших інтерпеляцій, між иншими:

1) В справі урядового комісаря Владислава Кропельницького в Миколаєві і стороннього поступовання жидачівського старости. 2) В справі безправного арештування Миколи Шевчука і тов. постерунком поліції в Ісакові, горогороденського повіту. 3) В справі безправного поступовання ком. постерунку Канінги в Конюхах, бережанського пов. 4) В справі незгідного і стороннього поступовання вчительки Волощакувної в Оглядові радехівського пов. при переводжуванні шкільного плебісциту. 5) В справі неправного зарядження старовства в Сокалі щодо гром. виборів в Угринові. 6) В справі брутального поступовання шкільного інспектора на сідлецький пов. Яна Новака супроти учителів-українців і звільнювання їх. 7) В справі повільного полагоджування зажалень громадян села Соколівка, золочівського пов., на поступовання управителя школи в Соколівці. 8) В справі неправного поступовання учителя Тадеуша Фіяли в Урмані, пов. Бережани. 9) В справі занедбань в усуванні островів на р. Дністрі в селі Ганівцях, рогатинського повіту, з боку водного уряду в Станиславові.

Праця українських послів у Соймі.

(Надіслана стаття).

Від перших днів істнування нового Сойму наші посли, з Українського Соймового клюбу не дармують у Варшаві. Вони то в границях своїх посольських уповажнень упоминаються у своїх промовах та інтерпеляціях за слушними правами своїх виборців.

Нема майже ні одного засідання в Соймі, на котрім наші посли не поставилиби ряду інтерпеляцій а то і наглих внесків.

Без сумніву, много з тих інтерпеляцій буде корисно полагоджених для інтересованих. Та всеж таки подібних справ, вимагаючих посольської інтерпеляції найдеться в нас не десятки, а сотки тисяч. І хочаб якесь зло в одному селі було усунене завдяки посольській інтерпеляції — то де запорука, що те зло, може ще й більше не повториться в другім селі, або і в тім самім?

Чиж не краще булоб — замість обривати поодинокі цвітки й листочки закоріненого на нашій землі дерева зла, безправства — всіми силами дібратися до його коріння й усунути ціле з рідної ниви?

Чи не принеслаби українському народови більшої користи щира праця наших послів у Соймі, колиби вони замість борикатися з поодинокими фактами безправства супроти поодиноких громад чи навіть осіб, станули в обороні усього українського народу під Польщею? Колиби вони так, як домагаються права українському селянинови свобідно управляти в границях самоуправних законів своїм селом — однодушно зажадали для всього українського народа права свобідно рядити в границях державних законів своєю рідною землею. Колиби вони зажадали для українського народа під Польщею бодай тої самоуправи, яку Польща нам дати зобовязалася кілька разів у повоєнних мирових договорях?

Не про самоуправу ми мріяли. І не сподівалися ми вибирати послів до варшавського сойму. Та коли нині на парляментарній арені приходиться нам лиш інтерпеляціями бороти за наші права, мусимо здати собі справу з того:

1) Що ми парляментарною дорогою в Польщі для нашого народу здобути можемо?

2) Як нам до цеї мети зміряти?

Реколекції для учительок і жінок священиків

В монастирі СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95 відбудуться реколекції для учительок і жінок священиків від дня 3 липня вечером до 7. липня рано 1928 р. Зголошення проситься надсилати до Ігуменату СС. Васлиіянок, Львів, вул. Потоцького ч. 95.

Оплата виносити буде 4 зл. денно. 1—4.

вплив Церкви, знищимо віру, а тоді легко знищимо й український нарід“... Церкви вони не знищать, бо вона не людська, — Божа будова, але народові нашому нароблять багато шкоди. Збаламутять малосвідомі маси народу ріжними т. зв. „поступовими“ кличами, розібють народ на безліч партій і партійок, що себе взаїмно будуть нищити, а їм ворогам нашого народу цего й треба. „Нехай гризуться Українці між собою, а ми скріпимося“...

Так і роблять! От приміром жидівсько-московські більшовики! Хоч їх не багато, а держать кріпко в своїх лабетах і наш український і московський і інші менші народи. А чому?! Бо в них є карність і слухняність! Хто тільки трохи щось опротивиться, зараз його на заслання, на Сибір, як ось недавно зробили з Троцьким і з його прихильниками.

Ісус Христос велів учитися навіть від ворогів і зважати пильно на „знаки часів“. О, щоб гарна, але й сумна історія сьогоднішнього Мехіка спонукала й нас призадуматися над собою та звернула нас на шлях католицького діла! Учімся від ворогів карности й слухняности, в першу чергу нашій церковній владі, не слухаймо ворожих підшептів. А заразом будьмо на скрізь щирими католиками, не тільки з назвою. Будьмо все готові сміливо виступити в обороні віри й Церкви католицької, будьмо все готові й життя віддати за Христа в потребі, а Бог буде з нами. *(Кінець).*

Зі світа

Вибух на корабли

З Берліна повідомляють, що в часі вправ у закладанню підводних мін на Балтійському морю з невияснених причин наступив страшний вибух на човні належачому до одного з вправляючих кораблів. Вибух був так сильний, що кусні висадженого в воздух човна вдарили в закладаючий міни корабель, на якому тяжко поранили 12 моряків. Зпоміж ранених двох померло.

Пожежі в Совітах

Начальник всієї большевицької міліції на т. зв. Радянськїй Україні, член Колєгії Нар. Комісаріяту Внутр. Справ Якимович дав цими днями інтервю пред ставникові „Радіо тел. аґенції України — Ратау" на тему частих пожеж на Рад. Україні. За даними Якимовича в часі від 1924—1927 рр. на Рад. Україні зареєстро вано понад 70.000 пожеж. Близько 25.000 пожеж припадає на самий 1927 рік, що вказує на сильний приріст підпалів. До 70 проц. пожеж припадає на підпали! Числом підпалів на селі на першому місці стоїть Харківщина, потім йдуть Шевченківщина, Білоцерківщина й Чернигівщина. Хто підпалює? В першу чер гу самі большевики — сільський ком сомол т. з. куркулів (багатших селян), щоби їх знищити, а далі куркулі відпла чуються й підпалюють хати тих же па ліїв. Одні підпалюють других. Якимо вич впевнив, що головна вина тут по стороні куркулів, яких влада каратиме за підпал — засланням та тяжким роботами.

Японські війська в Мукдені

З Москви доносять, що до Мукдену, в північнім Китаю війшов відділ японської піхоти в силі 2300 мужви. Порядок у місті держить японська жандармерія. З Пекіну прибуває велике число втікачів, так що не мають де приміститися. Китайська північна армія властиво вже не істнує. Частина її перейшла на сторону полудневої армії, а часть остала самовільно в Пекіні. Китайські жовніри втікають зі своїх відділів. На жадання Японців, наступаюча полуднева армія цофнулася здовж залізничого шляху на лінії Кіяочао-Тсінан на 5 кільометрів по обох боках. В той спосіб утворила смугу вільного терену, в якому панують Японці.

Вісти з Німеччини

По останніх виборах у Німеччині мав розмову був. пруський президент міністрів А. Штеґервальд із редактором „Christlichsociale Nachrichtenzentrale". Він заявив, що втрати, які потерпів „Центр" (назва німецької катол. партії), вийшли з чотирох причин: слабша участь виборців як давніш, головно в сільських округах. Діяльність нової християнсько-соціяльної державної партії, що хоч зібрала тільки 123.000 голосів, та своєю пропаґандою в католицьких орґанізаціях, відтягнула чимало виборців від виборів. Дуже мало молоді голосувало за „Центром" та й дрібні партії наробили „Центрові" чимало шкоди, головно виборці зі середного стану та хлібороби підпали аґітації цих партій. Невдача при останніх виборах, так думає богато, прийшла ще в пору. Центрівці чулися надто самопевними й як у взаїмних виясненнях, так і в орґанізаційних справах, позволяли собі на таке, що безкарно не може знести навіть так сконсолідована партія, як „Центр". Тепер партія усуне всі ці недомагання й при найблизчих виборах направить втрати. Щодо теперішнього політичного положення, то центрівці стоять при тому, що соціялдемократи мусять узяти участь у правлінні з повною відповідальністю. Чи „Центр" візьме участь у коаліції, це зависить від того, яку програму праці предложать соціял-демократи іншим партіям тай від загального складу кабінету.

(„Н. Зоря").

Величезна катастрофа

В Німеччині, на залізничій лінії Мінхен-Франкфурт сталася найбільша від многих літ катастрофа. Коло стації Віґельсдорф вискочив зі шин поспішний поїзд, що їхав зі скорістю 80 кільометрів на годину. Льокомотива перекинулася два рази, скотилася з насипу й потягнула за собою 7 ваґонів. Два ваґони впали на льокомотиву й розторощилися цілком. Жертвою катастрофи впало 12 осіб забитих, 20 тяжко а понад 100 лекше ранених. Зпоміж ранених кілька вже вмерло в шпиталі.

Любов марксістів між собою

В часі виборів у Німеччині занотовано отсі звичайні прояви „любови" марксістів (прихильників большевицьких ідей Маркса) між собою: У Вроцлові (Бресляв) комуністи патиком від прапора вибили одно око молодому соціялістови (с. д.). В місті Глявхав (у Саксонії) комуніст пробив штилєтом соціяліста, члена міської ради, котрий погиб на місці. В місті Бремен комуністи обстрілювали соціялістичне бюро виборче, але замість у своїх братів по ідеї — трафили в двоє дітей, одно літ 9, друге 14 й обоє тяжко ранені в живіт. Соціялістам (с. д.) сим разом мало пощастило; вони тільки денеде побили комуністів і то не дуже „визначно".

Крім того були численні бійки з иншими партіями, але взагалі Німці при сих виборах чомусь не мали великої охоти до живійших проявів „любови" між собою. (Н. Зоря").

Смерть Чанґ-Тсо-Ліна

З Шангаю доносять, що японський уряд видав комунікат, в якому потвер джується смерть Чанґ Тсо-Ліна. Чанґ Тсо Лін вмер від ран нанесених йому бомбовим замахом. В суботу 16 го ц. м. відбувся в Мукдені його похорон. Хто буде наслідником Чанґ-Тсо-Ліна, покищо невідомо, але рахуються з кандидатурою генерала Ян, якого підтримує Японія, нині всесильна в Манджурії.

Катастрофи-випадки

В селі Старе Мамаєшті коло Черновець на Буковині вивернувся самохід. Одна особа забита, три тяжко ранені. — В Копенгазі, в Данії літак данської маринарки впав жертвою незвичайної катастрофи. В наслідок якогось потрясення, летун, пільот і двох кадетів, що були в літаку, випали з апарату, який упав кількасот метрів подальше, цілковито розбитий. Летуни впали на криші домів найбільш оживленої дільниці Епербро. Один з летунів пробив тягарем свого тіла кришу, на яку впав. Усі пасажири літака згинули на місці.

Большевицькі допомоги

В пресі появилися вже подробиці промови англ. мін. внутр. справ Гікса, який, вказуючи на грошеву допомогу большевиків для скріплення революційної роботи в Анґлії, домагався видалення всіх Москалів, що остали в Анґлії після розвязання „Аркосу" (большевицької торговельної спілки, яка в Анґлії занималася шпіґунством). Гікс доказав урядовими даними, що московські большевики вислали своїм льондонським аґентам в р. 1925 — 320 тисяч ф. ст., в р. 1926 — 260 тисяч ф. ст. Промова Гікса викликала величезне враження в парляменті, головно серед послів соціялістичної партії праці. Можна рахуватися з можливістю скорих сильних репресій зглядом англійських платних комуністів. Цікаво булоби знати, кілько то большевицьких підмог дістають і наші галицькі доморослі приклонники „ідеї" Маркса!

З країни вічних ледів

На поміч ґенералови Нобіл-іому, який ураз із своїм бальоном застряг між ледами півночі спішать численні кораблі та літаки. Ґенералови та його людям, як повідомляє він через бездротний телеграф, доскулює голод та докучають білі медведі. Проти них просить він о машиновий кріс. До розбитого бальона дуже тяжко добитися, бо дорогу спинюють пливучі по морі, одна при другій, ледяні гори. Одного зі спішачих на поміч летуна стрінула небувала пригода. В хвилі коли він мусів зі своїм літаком спуститися на землю, зпоза ледяних зломів вискочило 5 білих медведів та кинулись на літак і ушкодили йому крила. Летун густим огнем із револьвера прогнав напасників. Часописи подають вістку, що вислана з одного корабля розвідка стрінула серед ледів трьох людий із виправи генерала Нобіл-іого, які пішки передиралися через ледяні поля в напрямі до Шпіцберґу.

РЕКОЛЕКЦІЇ.

Замкнені реколекції для священичих жінок і дочок, відбудуться в днях від 2-го - 6-го липня 1928 р., в монастирі СС. Василіянок в Станиславові вул. Петра Скарги. Початок в понеділок 2-го липня о год. 6-тій вечером.

Кошти удержання 16 зл.

Зі собою взяти коцик, подушку, простирало і рушник. До участи запрошуємо рівнож світське інтеліґентне жіноцтво.

Зголошення враз з грішми надсилати як найскорше; останній речинець зголошень до 28 червня, на адресу Ст. Фіґолева, вул. Голуховського ч. 54.

Станиславів, 16. червня 1928. Комітет священичих жінок.

1—3.

Дописи.

ДУБНО, пов. Ланцут. (Українська твердиня на Заході.)

Дубно, ланцутського повіту є найдальше на Захід висуненим українським селом. Сімдесять літ тому була в нас церква деревляна. За стараням наших дідів та при помочі ґрафів Потоцьких побудовано церкву муровану. До світової війни село наше неначе спало. Та по війні знайшлися деякі свідоміщі, бувалі в світі одиниці і взялися до просвітного та культурного пробудження нашого села. Саме тоді дістали ми молодого священика, О. Никиту Булика. За старанням о. пароха, управителя школи п. Дмитра Ужина, п. Якова Махна й инших свідомих громадян заложено в нас 1924 р. читальню Просвіти, яка дуже гарно розвивається. Два роки опісля заложено споживчу касу „Злука". Наші брати з Америки в 1927 році прислали на читальняний дім чотириста долярів, а місцева ловецька спілка 120 кубіків дерева. В Бозі надія, що вже незабаром стане в нашім селі величавий читальняний дім. Читальня має 150 членів. В бібльотеці є 320 книжок. Читальня передплачує кілька українських часописів, між ними й „Нову Зорю." Крім того передплачує кільканайцять господарів ріжні часописи, між ними „Правду" і „Місіонаря". Є ще й у селі власне кооператива, яка в маю с. р. відкрила в другім кінці села свою філію. Нарід покинув жидівських крамарів і пішов за кличем. „Свій до свого". Кооперативи до обороту пожичають гроші в „Злуці", яка має в касі до 15 тисяч золотих. З тих гроший „Злука" уділяє пожички місцевим і сусідним господарям чим приносить їм велику поміч. Наше село належить до найкращих твердинь на заході. Лежайська філія Просвіти обіймає девять читалень, які тут на українських „кресах" сповняють успішно велику задачу. Много заслуг для лежайської Просвіти кладе її теперішний голова п Б. Ґілецінський. Так то наше село й ціла Лежайщина бореться серед дуже тяжких обставин з національною несвідомістю, та темнотою. Та в Бозі надія, що при Його помочі поборемо всіх ворогів і станемо панами у рідної Батьківщині.

Андрій Дутка.

Новинки

Великий влом. Львівські злодії завзялися на новоіменованого воєводу Голуховського. Недавно, як це ми писали, вломилися до його віллі, звідки вкрали дещо річий, скрипку та много флляшок вина. Та тепер знова відвідали воєвідську хату. Закралися до города, а туди через вікно веранди вломилися до кімнат. Розбили там касу та забрали всі дорогоцінности жінки воєводи. Шкода виносить понад 100 тисяч золотих.

Дивна пошесть. В Білій Підляській вибухла незвісна недуга, на яку захоріло 300 жовнірів у касарнях 34. полку. Хорі дістають горячку, біль голови, жолудкові судороги та деревніють. Спершу думали, що жовніри захоріли від несвіжого мяса. Та виявилося, що улягли вони якійсь незнаній пошести. З Міністерства в Варшаві приїхала лікарська комісія. Хорих жовнірів відділили від здорових, щоби пошесть ще більше не поширилася.

Затроєння на весіллю. В Добрянах коло Стрия на весіллю Марини Базюк, доньки Николи, тяжко захоріло враз із молодими 50 весільних гостий. Всі вони затроїлися заправлюваною фарбою горівкою та несвіжим мясом.

Остра їзда. У Львові на вул. Третього Мая шофер Бєлік наїхав своїм самоходом на чотири стоячі рядом самоходи і всі чотири порозбивав.

Катастрофи літаків. До Варшави прилетіли два польські водні літаки з пристані в Пуцку над Балтійським морем. В одному з них, коли летів над Вислою запалився мотор. Літак спускаючися зачіпив крилом об камяний беріг і впав до ріки. Залога вратувалася. Ушкоджений літак із трудом добули з води. — Друга катастрофа, скоїлася в місцевости Ґрудзьондз. Там хорунжий-летун знявся у воздух на новім літаку. З висоти 50 метрів літак упав на землю та розторошився. Летун погиб на місці.

Гураган у Стрижівщині. Зі Стрижева повідомляють, що над селами: Шуфнарова, Рожанка і Завадка перейшов небувалий гураґан, знищивши цілком 8 господарств. У Шуфнаровій знищив гураґан мурований поверховий шкільний будинок, зірвав з нього дах із дахівки, та ушкодив мури. В Завадці гураґан знищив три господарства та морґ ліса, вириваючи дерева з корінням. Сім осіб віднесло рани. З ищені також осінні та весняні засів. Всі шкоди спричинив гураґан на просторі 14 квадратних кільометрів протягом 10 мінут.

Пожежа в Криниці селі. Ніччю з дня 12. на 13. ц. м. знявся в Криниці селі грізний пожар. В наслідок необережного орудування вогнем, загорілася стодола на обійстю господаря Ілька Петрика. Пожежа перекинулася на кілька господарських забудовань, які погоріли разом з живим і мертвим інвентарем. Шкоду обчислюють на 100.000 зол.

Автобусова катастрофа. Дня 13. ц. м. в год. 18·20 трапилася на автобусовому шляху Львів—Рудки—Самбір катастрофа, яка, дякуючи припадкові, не потягла за собою жертв у людях. На 10. кільометрі за городецькою рогачкою кермуючий автом шофер Врублевскі їхав так необережно, що зїхав до придорожнього рова, ламаючи три дерева. Автобус зіпсувався й пасажири пересіли до иншого, на щастя, не постраждавши в наслідок шоферської необережности.

Градова буря. Над ряшівським повітом перешуміла градова буря, яка місцями до 60 процент знищила всі засіви. Град перервав також телефонічне получення в цілому повіті.

Варшава за заказом горівки. Протиалькогольний союз у Варшаві, заохочений добрим вислідом голосовання в Прушкові (про що ми писали), розпочав збирати підписи потрібні до зарядження протиалькоголевого голосовання.

Смішне

— Винайму в вас мешкання, але скажіть, чи у вас тихо?

— Можете наняти цілком спокійно. Попереднього льокатора вбили в цьому мешканню в білий день і ніхто нічого не чув.

— о—

— Погано розбив вам хтось голову. Певно хотів від вас гроший?

— Так, справді грошей!

— А пізналиби ви його, колиби його побачили?

— Та якже ні? Це була моя жінка.

Комунікат.

Комунікат V. Г. Управи Марійського Т-ва М.

В справі реколекцій для молоді.

З покликом на IV. Комунікат („Н. Приятель", ч. 10) подається дальші відомости.

1. Речинець для учнів усюди 29. червня (до 3. липня), для учениць 10. липня (до 13. липня). Значить: в перших днях (29. VI. і 10. VII.) зачинаються реколекції „вступним словом" о год. 19. вечером, а в других днях: (3. і 13. VII.) кінчаться около 8. год. рано. Вечеру дістають реколектанти (-тки) в домі реколекційнім.

2. Реколекційні доми є в цім році слідуючі:

Для учнів: ЛЬВІВ, Інститут св. Йосафата, ул Сикстуська 39 а. — ПЕРЕМИШЛЬ, Дух. семинарія, ул. Баштова 6. — СТАНИСЛАВІВ, Мала семинарія, ул. Липова, 13.

Для учениць: усюди Інститути СС. Василіянок: ЛЬВІВ, ул. Зибликевича 30. — ПЕРЕМИШЛЬ, ул. Сянова долішня 5. СТАНИСЛАВІВ, ул. П. Скарги 21.

3. До реколекційних домів приймається учнів (-иць) в поданих висше речинцях від год. 14. пополудни, (винявши випадки, коли поїзд приїзджає скорше), — а конечно явитися в реколекційнім домі найпізнише о год. 18.30. Коли реколекції зачнуться, нікого вже не прийметься.

Ніхто не може приїзджати, хто не одержав з Управи Т-ва дефінітивного приняття, яким має в реколекційнім домі виказатися.

4. Приняті Управою Т-ва до домів реколекцій складають відповідну таксу за удержання там (і в руки тих осіб) де зголосилися. Зголосившіся впрост до Управи висилають таксу почтою. Залізницю оплачують реколектанти самі, (при чім можуть користати з вакаційної, шкільної знижки).

Приняті Управою Товариства мають зараз залученою карткою подати ТОЧНУ ГОДИНУ ПРИЇЗДУ (до Львова, Перемишля й Станиславова).

5. В усіх осередках реколекцій є зорганізована ОПІКА для МОЛОДІ на цілий час реколекцій. Довірені особи будуть також на двірці для приняття приїзджаючих.

6. Пригадується, що конечно мати зі собою подані в заклику до молоді річи, а також папір до писання, чи записник.

Львів, 18. червня 1928.

Г. Управа Мар. Т-ва М.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький. З друкарні Вид. Сп. „Діло", Львів, Ринок 10.